

Glücklich, Julius

O mordech

In: Glücklich, Julius. *Nová redakce zemského zřízení království českého z posledních let před českým povstáním*. Brno: Filosofická fakulta s podporou Ministerstva školství a národní osvěty, 1936, pp. 236-245

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/126568>

Access Date: 24. 02. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

O mordech^a.

K XXXIII.

[B rukou β]:

Mord jest člověka od druhého člověka života zbavení, co se stává z oumyslu v pŭtkách, v pobídkách, a to železem, ohněm a jakýmikoli k tomu užívanými nástroji.

Vše následující až k slovům konec učiniti (pozn. J) škrtnuto v B rukou β ač před tím byl pokus i tuto část tisku 1564 opravit, jak svědčí pozn. a—j.

[B rukou β]:
Sešlo již
dávno z těch
hejtmanův.

Jestliže^a by kdo koho zamordoval a ten mordýř^b při skutku byl přistižen, každý^c má dostatečně býti ujištěn a na hrad pražský v moc^d hajtmannu krále J. Mti. království českého^e aneb místodržícímu krále J. Mti. Pakli by se kdy trefilo, že by^f hajtmanna aneb místodržícího krále J. Mti. nebylo, tehdy v moc nejvyššího purkrabí dán býti má^h. Než byla-li by ta osoba buďto z stavu panského neb rytířského dobře zachovalá a prvé nepodezřelá a o takovém zachování tomu neb těm (na čímž by se gruntu ten mord stal) vědomé bylo, tehdy takový má cti a věrou zavázán býti, aby se před nadepsanými hajtmanny neb místodržícím krále J. Mti. nebolito purkrabí pražským aneb místo jeho držícím ode dne závazku svého ve dvou nedělích pořad zběhlých postavil. Než, byla-li by ta osoba podezřelá a kteráž by takovými věcmi vůkol šla, k tomu se má zachováno býti tak, jako svrchu psáno stojí.

A když by byl v moc napřed psanýhoⁱ hajtmanna neb místodržícímu krále J. Mti. aneb purkrabí pražskému dodán, tehdy obošlec některé z rad krále J. Mti. z stavu panského a rytířského mají ten mord, který se stal, i tu osobu, která jest ten mord učinila, rozvážiti, a jestliže by uznali, že jest osoba víry hodná, mají jej na závazek cti a víry dáti aneb jej pod jistý základ uručiti, aby se na nejprvnějším soudu zemským pod týmž závazkem postavil, stál a dostal a straně, kteráž by naň žalobu činila, z toho mordu práv byl. A pakli by to uznáno a uváženo bylo, že má k právu vězením dodržán býti, tehdy purkrabě pražský neb místo jeho držící má a povinen jest takového morděře do svého vězení přijiti. A úředníci a soudce zemští mají tu při hned po druhé při pŭhonně slyšeti. A bude-li se ten na protah volati, že by některých svědkův potreboval (chtě svou nevinu prokázati), tehdy to napřed psaní úředníci a soudce zemští mají rozvážiti, má-li se jemu slušné na prosbu jeho odtah učiniti. A jestliže by uznáno bylo, že se jemu má odtah státi, tehdy mají osobu jeho i také příčinu mordu rozvážiti, má-li se jemu na čest a víru věřiti čili uručiti aneb v vazbě dodržán býti. A při druhém soudu úředníci a soudce zemští mají bez dalšího odtahu tu při slyšeti a spravedlivý rozsudek a konec učiniti.

Jestliže by pán neb rytíř koho na úchikoli gruntech duchovních neb světských zamordoval a od vladaře těch gruntův při skutku postižen byl, tehdy má bejti dostatečně zjištěn a na hrad pražský

v moc nejvyššího purkrabí pražského, a nebylo-li by purkrabí pražského, tehdy v moc nejvyššího hofmistra království českého dodán býti^k. A nejvyšší purkrabí pražský neb hofmistr, obešlic některé z rad krále J. Mt. z stavu panského neb rytířského, mají ten mord, který se stal, i povahu osoby, která ten mord učinila, rozvážiti: bude-li uznáno, že jest osoba víry hodná, mají jej na závazek cti a víry dáti aneb pod jistý základ uručiti, aby se na nejprvnějším soudu zemském postavil, stál a dostál, a straně, kteráž by naň žalobu činiti chtěla, z toho mordu práv byl. A pakli by to uznáno a uváženo bylo, že má ku právu vězením dodržán býti, tehdy purkrabě pražský aneb jeho místodržící má a povinen jest takového morděře do svého vězení přijíti.

Než byla-li by ta osoba budto z panského neb rytířského stavu dobře zachovalá a prvé nepodezřelá a o takovém zachování tomu neb těm (na čímž by se gruntu ten mord stal) vědomé bylo: tehdy takový má^l hned cti a věrou^m od pána těch gruntův zavázán býti, aby se před purkrabím pražským aneb v nepřítomnosti jeho před nejvyšším hofmistrem království českého ve dvou nedělích pořád zběhlých postavil, se ohlásil a tu dalšího oznámení očekával. Byla-li by pak ta osoba podezřelá a kteráž by s takovými věcmi a mordy vůkol šla, k tomu se každý zachovati má, jakož svrchu psáno stojíⁿ.

Jestliže by se pak trefilo, že by ten morděr při skutku nebyl přistizen, než že by od toho utekl, tehdy má honěn býti a k šturmu má po něm zvoněno býti. A kdež by kolivěk byl postizen, má býti vzat a dodán^o purkrabí pražskému na hrad pražský anebo místo jeho držícímu. A takovému již nemá od nich na ten závazek cti a víry věřeno býti pro ten mord.

Jestliže^p by pak takový morděr k komu na zámek, na tvrz, do města, městečka aneb na něčí obydlé přijel a on věda o tom mordu, že jest jej učinil a moha jej vzíti, nevzal a jim se neujistil, má od toho zamordovaného přátel aneb od kohožkoli z toho neujistění listem od úřadu desk zemských před soud zemský obeslán býti a odpovídati, proč jest se jim neujistil. A neodvede-li toho a se neocistí dostatečně, že jest se jim moha ujistiti neujistil, tehdy več to král J. Mt. s soudci zemskými na soudu zemském, a nebylo-li by krále J. Mt. v zemi, ale soudce zemští obrátiti ráčí, to při tom

[B rukou β]:

**Zvláštní
artykul^p.**

**Spojiti to
spolu**

**Co se pak
otce a etc.**

**A to by mohli
býti druhý
artykul^r.**

stuo*j*. A jestliže by toho morděře dosáhl a prvé než-li by se na něho samého rozsudek konečný stal a toho morděře postavil, tehdy má toho odpovídání pro to neujistění před soudem prázen býti^r.

Což^a se pak otce, synův a bratří, též i strajcův dotýče, jestliže by jedni k druhým přijeli, taková pokuta na ty se nevztahuje, kdyby se jeden druhým neujistil. Než déle jeho u sebe trpěti nemají přes jeden den a noc, než hned potom má mu z obydlé svého kázati pryč a více jeho nefedrovati. Než jestliže by ho potom déle fedroval aneb kdyby potom k němu přijel, jim se neujistil, tehdy v touž pokutu upadne jako jiný ten, kdož by věda o tom a moha se morděrem ujistiti, se neujistil tak, jakž napřed psaný artykul o tom šíře ukazuje.

A přihodilo-li by se, že by ten morděr stavu panského neb rytířského na svo*j* zámek nebo tvrz ujel neb ušel^a a^t purkrabě pražský aneb v nepřítomnosti jeho nejvyšší hofmistr, měl-li o tom mordu, kdo jej spáchal, od kohokoliv v známost uvedeno, tehdy z povinnosti má jej obeslati, aby se^u ihned po dodání jemu téhož obeslání před pány a vládkami, soudci zemskými, byl-li by toho času soud držán, a pakli by soudu nebylo, tehdy v kanceláři české postavil a když by se postavil, tehdy purkrabě může se k němu tím vším způsobem, jakž napřed psáno jest, zachovati a to opatřiti, bude-li ho chtíti kdo z toho mordu viniti, aby státi a dostáti povinen byl. Pakli^v by jsouce tak obeslán nestál, aby na hrdlo jeho i na statek jeho saženo bylo tak, aby dědicům toho zabitého a nebylo-li by dědicův, tehdy i příteli neb přáteluum najbližším třetí díl statku jeho dopomožen a dán byl a dva díly ti aby zuostali. A byl-li by statek téhož morděře na dědinách pozemských, tehdy dědicové neb přátelé toho zamordovaného aby se o^o toho třetího dílu v týž statek s jedním komorníkem pražským uvázali. Byl-li by statek dědičný, tehdy od desk zemských, pakli by byl statek manský, tehdy od desk dvorských, pakli by na hotových penězích byl, tehdy listem zatykacím takového dílu třetího dobývati budou moci. A měl-li by ten morděr dědice, mají zůstati ty dva díly při jeho dědicích. A nebylo-li by dědicuov, tehdy při najbližším příteli toho morděře podlé obdarování krále Vladislava slavné paměti O nápadích^l učiněného případnouti má, však tak, že všechny dluhy a závady spravedlivé, kteříž by se našli, má neb mají a povinni

budou ze všech tří díluov toho statku zaplatiti a vydati. Než toto se znamenitě vyměňuje, pokuty, kteréž J. Mti. král. zřízeními zemskými vyměřené spravedlivě náležejí, tímto svolením spravedlnosti J. král. Mti. ke škodě nic býti nemá, než při tom při všem J. Mt. král. zuostavovati se ráčí.

^a Což se morduo, kteříž se v tomto království dějí mezi osobami z stavuo dotýče škrtnuto v B rukou β.

^b ten mordýř připsáno v B rukou β.

^c Před slovem každý škrtnuto v B rukou β ten.

^d hajtmanům neb škrtnuto za tím v B rukou β.

^e má dán býti škrtnuto za tím v B rukou β.

^f hajtmanuo neb škrtnuto za tím v B rukou β.

^g má škrtnuto za tím v B rukou β.

^h má připsáno v B rukou β.

ⁱ psaných hajtmanuo neb tisk 1564; v B rukou β z psaných uděláno psaného a hajtmanuo neb přesktrtnuto.

^j Až sem přesktrtnuto vše z tisku 1564 v B rukou β a místo toho napsáno Jestliže by pán vše rukou β až k psáno stojí.

^k Prvotně bylo aneb jeho místodržícího dodán býti; vše kromě a neb (čímž se navazuje na a nebylo) škrtnuto a nedopatřením i slova dodán býti.

^l býti škrtnuto za tím.

^m zava škrtnuto za tím.

ⁿ B pokračuje pak rukou β: Jestliže by se pak trefilo etc., jak v textu stojí až do konce, což je další tištěný text 1564.

^o napřed psaným hajtmanům neb hajtmanu aneb místodržícímu krále J. Mti. neb škrtnuto za tím v B rukou β.

^p Měněn odstavec začínající se slovy Jestliže by pak takový morděr, jehož počáteční slova jsou proto zatržena. Viz další poznámku r.

^q To jest poslední odstavec tisku 1564, končící se slovy šife ukazuje; proto byl sem hned nyní položen.

^r prázen býti opět zatrženo a to vše je patrně druhý artykul, kdežto první je část začínající se slovy Jestliže by pán. Viz též dále K XXXVIII artykul 3, K XXXV 4. artykul a 5. artykul.

^s V B škrtnuta rukou β další část tisku 1564: má obeslán býti listem před soud zemský nejprve tehdaž příští, aby před pány a vládkami, soudci zemskými stál a dostál, a kdož by jeho z toho mordu vinil, práv byl. Pakli by nestál, aby na hrdlo jeho i na statek jeho saženo bylo tak, aby dědicům toho zabitého, a nebylo-li by dědicův, tehdy i příteli neb přáteluo najbližším třetí díl statku jeho dopomožen a dán byl, a dva díly ti aby zuostali. A byl-li by statek téhož morděre na dědinách pozemských, tehdy dědicové neb přátelé toho zamordovaného aby se do toho třetího dílu v týž statek s jedním komorkem pražským uvázali.

^t Další v B připsáno rukou β až k slovům povinen byl.

[B rukou β]:
Má bejtí na-
před žaloba a
potom exe-
kutí.

u v kanceláři české postavil, ohlásil *škrtnuto za tím*.

v *Tu B rukou β navazuje na tisk 1564 slovy Pakli by jsouce tak obelán nestál, aby etc. : Pakli by nestál tisk 1564.*

¹ *J LII.*

a V. Budovcem po straně v B: 30.

K XXXIII.

[*B rukou β*]: artykul 3¹.

Což se při tom artykuli o mordu na stav městský vztahuje, jestliže by se kdy přihodilo a osoba stavu městského, osedlý měšťnín zachovalý osobu stavu panského neb rytířského zamordovala na kterýchžkoli gruntech ven z města, takový každý má vzat a ujistěn býti od toho, kdož by ho jal, aby na svém právě městském ku právu stál a dostál a tu souzen o hrdlo byl. A jestli by ten morděř byl přistižen při skutku na právě svém, tehdy má se jim na tom právě ujistěno býti tak, aby ku právu byl dodržán, a straně má soud na témž právě býti osazen a konečný konec rozsudkem spravedlivým o hrdlo téhož morděře ve třech měsících pořád zběhlých má býti učiněn. A byla-li by kde pokuta peněžitá na kterém právě městském, nemá ji ten morděř užiti proti panskému a rytířskému stavu, osobě neb osobám; než jestliže by se vina našla na témž morděři, aby tu pokutu trpěl a na hrdle trestán byl. Také se to při tom vyměňuje jestliže by osoba stavu městského osobu stavu panského neb rytířského zamordovala a při tom skutku nebyla postižena, ani potom dosažena býti nemohla a v tom na své právo ušla, tehdy na svém právě (tak, jakž se svrchu píše) má svůj konec vzíti. A což se ujistění osoby stavu městského dotýče, aneb že by jsa obelán ku právu nestál aneb od práva utekl, a statek po něm že by tu při tom právě zůstal, tak se stav městský při tom při všem zachovati má, jako stavové panský a rytířský se v tom zachovati mají, jakž artykul O mordech (K XXXIII) ukazuje.

¹ Artykul první a druhý viz pozn. p a r u K XXXIII.

K XXXV.

Jestliže by osoba která buď z panského nebo rytířského stavu aneb osoba městská vosedlá zamordovala komu člověka sedlského, pak na čích by gruntech ten mord se stal, a ten morděř byl při skutku postižen, tehda pán těch gruntuov, byl-li by člověk jeho

[*B rukou β*]:
co je to?

zamordován, nemá toho mordéře proto do vězení bráti, než má takového mordéře (z panského neb z rytířského stavu) ctí a věrou zavázati, aby před soudem zemským (kterýž nejprvé držán bude) stál a dostál a z toho mordu aby práv byl. Pakli by slibiti nechtěl, tehdy teprva má ho vězením ku právu stání a dostání dodržeti.

A což se služebníkuov osob buď z stavu panského neb rytířského dotýče, kteříž osedlí nejsou, tolikéž se k nim pro mord s strany ujistění ku právu dostání způsobem svrchu psaným zachováno (nebyly-li by osoby podezřelé) býti má.

Pakli¹ by byl ten morděř osoba osedlá stavu městského, tehdy týmž způsobem má ujistěn býti, aby před soudem městským na tom právě (k kterémuž by příslušel) stál a dostál a z toho mordu aby práv byl.

Jestli by na čích gruntech cizího člověka zabil a toho pána, čiž by gruntové byli, pán aneb přátelé toho zamordovaného za ujistění žádal, tehdy každý tím způsobem povinen se jim bude ujistiti, jakž se svrchu píše. Jestliže by pak takový mordýř nebyl při skutku postizen aneb že by učiniv ten mord od toho ušel neb ujel, na takového má list obselací od úřadu desk zemských vydán býti tak, aby před soudem zemským nejprvé příštím stál a dostál a tomu, kdož by jej z toho mordu vinil, aby práv byl. A páni a vládky, soudce zemští, mají tu při o ten mord slyšeti a jí konec spravedlivý učiniti bez odtahuov. Pakli¹ by se dotýkalo osoby městské osedlé, tehda má od téhož práva (k kterémuž by příslušel) obeslán býti tak, aby před týmž právem ve čtyřech nedělích pořád zběhlých stál a dostál a tomu, kdož by jej z toho mordu vinil, aby práv byl, a oni té při mají konec učiniti konečně od obeslání ve třech měsících pořád zběhlých. Pakli by se před týmž obesláním ukryval a statku pozemského neměl, tehdy takovým každým (kdež by koli přistizen byl a toho na něj žádáno bylo) má se ujistěno býti tak, aby k témuž právu stál a dostál. Jestliže by pak ten, kdož by z mordu viněn byl, toho dostatečně neodvedl, že jest takový mord bezelstně, z hodných příčin a bráně se násilí svému učiniti musil, takový každý má dáti pánu toho zamordovaného tři sta kop grošuoč českých. A z té summy pán toho zamordovaného má a povinen bude dáti dětem a manželce jeho dva díly té summy svrchu psané a sobě třetího nechati. Pakli by dětí ani manželky neměl,

tehdy nejbližším jeho přátelům, kteříž by byli na gruntech toho pána, má polovici té pokuty dáno býti. Pakli by ten pán u sebe tu summu zdržoval a jí dáti napřed psaným dětem, manželce a přátelům nechtěl tak, jakž se svrchu píše, tehda tudy již jsou ti lidé svobodní a budou moci sobě pána, koho chtí, vzíti. A ten pán o tu pokutu i o jinou kteroukoli spravedlnost těm lidem náležitou bude moci hleděti a jí dobývati právem jim k ruce. Než jestliže by zoumyslně (nemajíce napřed psané spravedlivé příčiny) ti lidé neb člověk pána svého dědičného se zhostil a jiného za pána sobě vzal, tehdy bude moci ten pán, číž jsou lidé neb člověk, o ně právem přistoupiti k tomu, kdož by je chtěl u sebe zdržovati tak, jakž zřízení zemské o nevydání lidí² v sobě šíře zavírá a ukazuje. Pakli by se při tom mordu jaká nešlechtnost našla, tehda soudce zemští mají to rozvážiti, a uznali-li by spravedlivě při tom mordu jakou nešlechtnost, pro kterouž by hoden byl hrdlo ztratiti, budou moci i mají na jeho hrdlo rozsudek učiniti. A jestliže by pak ta osoba, kteráž by mord učinila, z panského neb rytířského stavu, vosedlá nebyla a před listem obsilacím se pokrývala tak, že by se ho s týmž listem dojíti nemohlo, tehda má na takového od úřadu desk zemských list zatykáci vydán býti, a kdež by s týmž listem postížen byl, má se jim každý a povinen jest podlé téhož listu zatykáciho ujistiti.

Než co se pak lidí sedlských, kdež sami jedni druhé mordují, dotýče, takto jsme se všickni tři stavové svolili: Číž by člověk komu člověka zamordoval a při skutku byl postížen na číchžkoli gruntech, má vzat a ujistěn dostatečně býti. A když by žádal pán toho zamordovaného na toho mordéře práva, neměl-li by žádné slušné vajmluvy a k odvodu žádnému se nevolal, chtě svou nevinu ukázati, nemá-li ten, kdož jej u vězení svým má, své žádné pořádné popravu, tehdy má a jest povinen toho mordéře k nejbližší popravě podati, aby tu naň právo puštěno bylo a jemu konec učiněn byl. Pakli by se k slyšení volal, chtě nevinu svou ukázati, každý k tomu připuštěn býti má při tom, kdež nejbližší poprava pořádná jest. Aneb měl-li by ten (na číchž gruntech ten mordér byl postížen) svou pořádnou popravu, tehdy tu na tom právě takový mordér aby nevinu svou odvozoval. Pakli by tu při skutku ten mordér (jakž se svrchu píše) postížen nebyl, tehdy má a po-

vinen jest pán toho mordéře sám z sebe to učiniti a tím člověkem svým mordérem (přezvěděl-li by o tom mordu a mohl by k tomu svému člověku přijíti, buďto na jeho gruntu aneb na cizích gruntech jeho se doptati) má se tím mordérem, člověkem svým, dostatečně ujistiti; a též má učiniti, nevěděl-li by o tom mordu, když by o to byl (komuž by člověk byl zamordován) požádán, má na takového mordéře od každého puštěno právo býti bez fortele, neměl-li by ten morděj žádné spravedlivé a slušné vajmluvy. Pakli by se volal, chtě svou nevinu ukázati, a toho by se hodná příčina uznala, má jemu práva dopřáno býti toho, k kterémuž přísluší tu, kdež by řádné právo bylo na toho pána zboží. Pakli by svého toho práva neměl, při kterémž by popravu užívati mohl, tehdy takový má dán býti v najbližší místo k tomu právu, kdež se popravu užiti bude moci. Než na kterýmž by místě řádného užívání popravu nebylo, tu popravu nemají vztahovány býti, leč by král J. Mt. komu to vysaditi ráčil. A pokázal-li by a odvedl to, že jest ten mord učinil (bráně se násilí svému a učiniti musil), má toho užiti.

Pakli by ten morděj utekl a práva se pokrýval, pán jeho jim by se neujistil a při tom tak, jakž se svrchu píše, nezachoval, tehdy každý bude moci toho mordéře jíti a vzíti, a zvláště pán toho zabitého. A vezma téhož mordéře na jeho hrdle bude jej moci trestati. Pakli by ten buď stavu panského, rytířského neb městského, čízkoli ten člověk morděj byl by, nechtěl se jim moha aneb věda o něm, kde jest (a zvlášť byl-li by na jeho gruntích) ujistiti aneb práva naň pustiti a dopomoci tak, jakž se svrchu píše, tehdy má a můž o to před hajtmány neb hajtmána aneb místodržícího krále J. Mti. království českého od toho pána, komuž člověk zamordován jest, obeslán býti, aby toho mordéře, člověka svého, postavil. A kdyby ten morděj postaven byl, tehdy místodržící krále J. Mti. aneb hajtmané, kdež by pánu toho mordéře rozkázali v tom kraji k které popravě podati v kterém času, aby se tak zachoval a toho mordéře tam na náklad původa podal, a to právo bez prodlévání aby o takový mord konec a místo učinilo. Pakli by jeho nepostavil, má puvodovi sto kop grošuv českých propadnouti. A těch sto kop grošuv českých muož na něm dobývati listem zatykacím jako jiného dluhu prisouzeného. Jestliže by té summy dotčené puvodovi ve dvou nedělích od té pře vykonání pořád zběhlých nepoložil: a

[B rukou §]:
jak to
napraviti?

proto přece k tomu mordéři má hledáno býti tak, jakž se v tomto artykuli o lidech sedlských vypisuje.

[*B rukou β*]:

Sem náleží zřízení zemský M 17.

¹ Viz 4. artykul nový pozn. 3.

² M XXXIII.

K XXXV. [*B rukou β*.]

4.1 artykul byl by^a:

Kdo, kde a jakým způsobem z mordu vinití mohou.

Byl-li by komu syn, bratr, strejc aneb blízký přítel zamordován, tehdy otec mordéře syna svého, bratr, sestra^b, strejc neb nejbližší přítel krevní, nebylo-li by bratří, sester aneb strejců, z mordu^c může neb mohou buď před krále J. Mt. aneb před soud zemský obsílati, jakž to předešle dskami zapsáno a zřízením zemským N.² za právo nalezeno jest, aby každý měl vůli o hrdlo a čest před osobu J. Mtí. královský aneb před soud zemský obsílati neb poháněti. Protož se toho při tom i nyní zůstavuje. Tolikéž manželky z mordu manželův svých, nebylo-li by synův neb dcer zletilých anebo jsouce, že by buď sami nevinili aneb vinití nechtěli, týmž způsobem obsílati mohou aneb kterýkoliv jiný přítel.

Ta pak obeslání před krále J. Mt. z kanceláře české^d k jistému dni, ale obeslání před soud zemský větší ke dni pátečnímu od desk zemských skrze starostu komorního jako jiní půhonové a obeslání vycházejí a se dodávají.

5. artykul^e.

Obeslaný z mordu každý sám o sobě k soudu státi jest povinen^e, a když^f rok uloženy v obeslání přijde, původ má žádati, aby na to obeslání zavoláno bylo; měl-li by jakou stížnost proti obe-
slanému^g aneb nezdálo-li by se jemu na tom ujistění neb zaručení, kteréž jest ten obeslaný z mordu před purkrabím pražským aneb nejvyšším hofmistrem učinil, přestati, může velikost toho mordu před králem J. Mtí. aneb před soudem zemským stajiti a jiného opatření vedlé zřízení zemského a zjištění vyhledávati, k čemuž obeslaný omluvu svou učiniti může^h; jestliže by se on na průtahy volal, že by některých svědků k odvodu nevinu své potřeboval (chtě nevinu svou prokázati), tehdy původ může toho hájiti. A král J. Mt.

s nejvyššími úředníky, soudci zemskými a raddami svými aneb úředníci a soudcové zemští na soudu zemským mají rozvážiti, má-li se obeslanému na prosbu jeho slušně odtah učiniti. A jestliže by uznáno bylo, že se jemu má odtah státi, tehdy může osobu jeho i taky příčinu mordu rozvážiti, má-li se jemu na čest a víru i na předešlé uručení věřiti čili jinakě uručiti aneb ve vazbě dodržán býti. A při tom odkladu¹ král J. Mt. aneb při druhém soudu úředníci a soudcové zemští mají bez dalšího odtahu tu při slyšení a spravedlivý rozsudek a konec učiniti.

Artykul šestej o osobách městských³.

a kde a jak za tím škrtnuto.

b neb za tím škrtnuto.

c obslati za tím škrtnuto.

d ale před za tím škrtnuto.

e a žádného poručníka ku při zříditi nemůže za tím škrtnuto.

f termín stání za tím škrtnuto.

g obviněnému škrtnuto.

h co tu dále, jak by strany do skonání té pře k sobě se zachovati měly, vyměřiti ráčí, při tom s tím také se strany spraviti mohou za tím škrtnuto; dále škrtnuto nepochybně i tu; jinak rukopis, hojně škrtnutý, nenaznačuje dost zřetelně, kam má přijíti věta jestliže . . . hájiti.

i druhém soudu za tím škrtnuto.

¹ Viz zde K XXXVIII pozn. 1.

² Míni se zde A VI.

³ Tím míněn patrně třetí odstavec tisku 1564 začínající se slovy: Pakli by byl ten mordér osoba osedlá stavu městského . . .; dále snad také odstavec začínající se Pakli by se dotýkalo osoby městské. Jinak patrně, že teprve měl býti sem napsán.

K XXXVI*.

Což se cizozemcuv stavuov vyšších i nižších dotýče, jestliže by se kdy přitrefilo, že by koho v tomto království kdo z nich zamordoval neb zranil, má od každého (kdež by postížen býti mohl) dostatečně ujištěn býti. A dotýkalo-li by se panského neb rytířského, tehdy na hrad pražský v moc nejvyššího purkrabí pražského neb místo jeho držícího podán býti. A pakli by ten cizozemec osoba městská neb obecního řádu byl a též koho z nižšího řádu zamordoval, aby na to právo (kdež by se toho mordu dopustil) aneb k nejbližší popravě podán a v tomto království souzen byl.

* Nezměněn.